

УДК 33 (338:002.6)

РУХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОТОКІВ ПРИ ЗЛИТТЯХ І ПОГЛИНАННЯХ

Єліссєнко Н. О.

Кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних освітніх і ділових комунікацій Донецького національного технічного університету.

Стародубцева О. І.

Кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних освітніх і ділових комунікацій Донецького національного технічного університету.

Анотація. *Інформаційна складова сучасних угод злиттів та поглинань відіграє дедалі більшу роль в досягненні синергетичного ефекту. Авторами було проаналізовано угоди злиттів та поглинань в контексті інформаційної взаємодії між їх учасниками. При цьому про інтенсифікацію руху інформаційних потоків в подібних угодах свідчить підвищення ролі нових технологічних процесів, які впроваджуються. Отже в статті запропоновано дослідити рух інформаційних потоків за основними етапами угод злиттів та поглинань та їх вплив на ефективність інформаційно-економічного обміну.*

Отримання учасниками інформаційного обміну економічної вигоди наприкінці інформаційного циклу свідчить про досягнення ефекту синергії від угоди злиття чи поглинання. Автори розглядають це як одну з умов існування інформаційно-економічного обміну між учасниками угоди. У цьому випадку процеси формування, спрямування і руху інформаційних потоків за етапами інформаційного циклу є послідовними стадіями встановлення і розвитку економічних відносин між учасниками інформаційно-економічного обміну.

Ключові слова: *угоди злиттів та поглинань, ефект синергії, інформаційні потоки, інформаційно-економічний обмін, інформаційний цикл.*

Постановка проблеми. В умовах політико-економічної кон'юнктури, що постійно змінюється, одним із способів розвитку компанії є угоди злиттів і поглинань (Mergers and Acquisitions, далі за текстом – M&A), а постійне удосконалення засобів телекомунікацій дозволяє здійснювати їх незалежно від географічного положення компаній-об'єктів. Особливу важливість в таких умовах набуває інформаційна складова подібних економічних відносин, як об'єктивний чинник, що впливає на ефективність операцій M&A. Якщо розглядати угоду M&A, як масив даних, що відображає ринкові позиції компанії-ініціатора і компанії-об'єкта, то очевидною стає доцільність моделювання інформаційних потоків для оптимізації цього процесу.

Мета статті – виділення етапів руху інформаційних потоків в економічному просторі при здійсненні угод злиттів та поглинань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В якості інформаційних інструментів угод злиттів і поглинань слід розуміти все різноманіття інформації про об'єкт M&A, а технічних – телекомунікації, що використовуються в конкретних умовах. Доступність цих інструментів учасникам угод M&A знаходить відображення в концепції влади Дж. Гелбрейта [1]. Наприклад, на етапі переговорів про ціну об'єкта M&A більший обсяг інформації дозволяє одному з учасників інформаційно-економічного обміну оперувати інформаційним потоком в своїх інтересах так, щоб отримати конкурентну перевагу в ході

операції M&A. При цьому А. Р. Ладжу, С. Ф. Рід [2], С. Мюллер, К. Бреді [3] та ін. ведуть мову як про «дружні», так і про «ворожі» злиття ат поглинання. Однак загальною умовою вважається досягнення ефекту синергії в результаті угод M&A [4]. Тому виникнення ефекту синергії пропонується розглядати як показник ефективності угоди M&A, а, отже, ефективності інформаційно-економічного обміну.

Основні результати дослідження. З точки зору інформації, що утворюється в ході операції M&A, компанія-ініціатор, як і компанія-об'єкт, можуть вважатися рівноправними учасниками інформаційно-економічного обміну у своєму природному прагненні максимізувати економічну вигоду від такої угоди. При цьому названі компанії прагнуть використовувати весь доступний інформаційний і технічний інструментарій для досягнення конкурентної переваги [5]. Таким чином, доцільним видається вивчення угод злиттів та поглинань як об'єкта впливу інформаційних імпульсів, а також визначення етапів формування інформаційних потоків, що відображають хід таких угод.

Паралельний підхід до вивчення етапів угоди злиттів та поглинань та етапів формування інформаційних потоків в ході таких угод дозволяє оцінити значимість інформаційної складової в даному процесі. Проте різноманіття підходів до виділення етапів об'єднання фірм свідчить про доцільність складання універсального проекту процесу M&A. Наприклад, Латипова С. І. [6] у статті «Етапи злиттів і поглинань» на підставі стадій, виділених компанією Watson Wyatt [7] і А. Е. Молотніковим [8], пропонує наступні етапи угоди M&A:

1. Визначення стратегії.
2. Підбір кваліфікованої команди, що здійснює трансакцію.
3. Визначення кінцевих результатів злиття чи поглинання.
4. Визначення критеріїв, яким повинна відповідати цільова компанія.
5. Пошук цільової фірми.
6. Переговорний процес з цільовою компанією.
7. Аналіз фірми, що купується.
8. Здійснення угоди.
9. Інтеграція компаній.
10. Оцінка результатів злиття або поглинання.

Як бачимо, кожний етап операції M&A являє собою інформаційну взаємодію між її учасниками в тій чи іншій формі, а, отже, може бути розглянутий з точки зору інформаційно-економічного обміну. Виходячи з цього, авторами запропонована інтерпретація процесу M&A з точки зору руху інформаційних потоків у відповідності з наведеними вище етапами.

На першому етапі відбувається визначення стратегії. На даному етапі інформаційні потоки не виходять за межі компанії, яка ініціює операцію M&A. Це відбувається в силу необхідності оцінки власних конкурентних переваг і недоліків, а також приведення їх у відповідність до стратегічного плану компанії [6, с. 106]. Отже, тут має місце процес аналізу інформації про цілі компанії і плани злиття або поглинання підприємств. Кінцевим результатом цього процесу уявляється певний масив даних, яким компанія оперує на наступному етапі.

Другий етап – підбір кваліфікованої команди, що виконує трансакцію. Оскільки для здійснення угоди M&A залучаються не тільки співробітники компанії-ініціатора, а й аутсайтери (аудитор, інвестиційний банкір, PR-менеджер, консультанти по бізнесу і кадрам, юристи і т. д.) [6, с. 106], можна припустити, що на даному етапі інформація виходить за межі компанії-ініціатора. Однак слід взяти до уваги, що масив даних ще не сформовано в

інформаційний потік через його недостатню повноту, що свідчить про необхідність переходу на наступний етап.

Третім етапом є визначення кінцевих результатів злиття або поглинання, в якості яких прийнято розглядати показники, що визначають конкурентні переваги компанії, яка ініціює угоду M&A [8, с. 31]. Таким чином, на даному етапі має місце вдосконалення масиву даних, сформованого раніше. Однак, на відміну від першого етапу, інформація циркулює вже не в межах компанії, а між компанією та аутсайдерами, що, втім, ще не свідчить про відкрити демонстрацію компанією своїх намірів.

Четвертим етапом є визначення критеріїв, яким повинна відповідати цільова компанія. На даному етапі відбувається перехід інформаційних потоків в економічний простір, оскільки в результаті консультацій, проведених на другому і третьому етапі, компанія встановлює критерії вибору об'єкта злиття чи поглинання. Ці критерії визначають економічну вигоду від угоди (досягнення ефекту синергії), а, отже, ефективність інформаційно-економічного обміну. В якості таких прийнято вважати [6, с. 107]: впровадження на інший географічний ринок, вибір галузі, вибір товарів і послуг, визначення обсягів продажів, визначення рівня прибутку, вибір сильної або слабкої компанії, вибір збереження менеджменту цільової компанії чи ні, вибір об'єднання з публічною чи приватною компанією, ідеальна відповідність.

Сформований на четвертому етапі інформаційний потік дозволяє компанії, що ініціює угоду M&A, перейти на п'ятий етап цього процесу – пошук і вибір цільової компанії, який може здійснюватися компанією-ініціатором або за допомогою посередників. У ролі останніх можуть виступати як контакти в галузі, так і треті особи [8, с. 33]. Це свідчить про утворення ланцюга інформаційно-економічного обміну за схемою «компанія-ініціатор – посередник». Так, інформаційний потік, сформований на підставі критеріїв вибору об'єкта злиття/поглинання, циркулюючи між компанією-ініціатором і посередником, може бути використаний ними для формування нового масиву даних і подальшого прийняття рішень щодо вибору компанії-об'єкта.

На шостому етапі процесу M&A – етапі переговорів з цільовою компанією – в ланцюг інформаційно-економічного обміну включається третій учасник – компанія, що є об'єктом угоди M&A. Даний етап передбачає взаємний обмін інформацією між компанією-ініціатором і компанією-об'єктом за безпосередньою участю посередника, чия роль полягає у встановленні рамок надання інформації, тобто в забезпеченні конфіденційності [7, с. 20].

Таким чином інформаційні потоки рухаються за схемою «компанія-ініціатор – посередник – компанія-об'єкт», а отже, набирають максимальної інтенсивності. Оскільки такий обмін відбувається в суворо визначених сторонами рамках, це свідчить не тільки про збільшення інтенсивності руху інформаційних потоків, а й про встановлення своєрідного коридору для їхнього руху. Результатом стає ухвалення рішення про те, чи відповідають компанії сторін критеріям, встановленим на четвертому етапі процесу. У разі негативної відповіді можна припустити, що компанія-ініціатор повернеться на попередній етап процесу з метою формування нового інформаційного потоку щодо компанії-об'єкта. Якщо ж відповідність критеріям досягнуто, процес переходить на наступний, сьомий етап – аналіз фірми, що купується.

Компанія-ініціатор на цьому етапі проводить всебічну оцінку компанії-об'єкта, особливо увагу приділяючи фінансовій, операційній, юридичній, екологічній перевірці, аналізу стратегічних і культурних аспектів, аналізу ризиків, ідентифікації синергій і т. д. [8, с. 35]. У разі, якщо результати такого аналізу не задовольняють критеріям, встановленим на четвертому етапі, інформаційний потік повертається на попередній, шостий етап операції,

об'єктом якої стає інша компанія. Якщо ж у результаті проведеного аналізу компанія-ініціатор приймає рішення про укладення угоди, інтенсивність інформаційно-економічного обміну знижується і інформаційні потоки рухаються за схемою «компанія-ініціатор – компанія-об'єкт» у рамках наступного, восьмого етапу – безпосереднього здійснення угоди.

Оскільки на даному етапі компанії приступають до юридичного оформлення угоди, можна припустити, що нова інформація вже не утворюється. Тобто сторони оперують інформацією, згенерованою раніше. Це може свідчити про стагнацію процесу інформаційно-економічного обміну, коли інформаційні потоки рухаються за схемою «компанія-ініціатор – посередник – компанія-об'єкт» у рамках обумовлених раніше умов (ціни купівлі компанії, структури трансакції і т. д.) [6, с. 107] .

Дев'ятим етапом є інтеграція компаній. Залежно від виду інтеграції, який визначається на підставі поставлених цілей (повна, помірна, мінімальна) [8, с. 37] , сторони оперують різними обсягами інформаційних потоків. Водночас інформаційні імпульси набувають тенденції до згасання, оскільки на етапі формування структури об'єднаної компанії інформаційні потоки містять багаторазово перероблені дані. Цей етап представляється нам в якості точки інформаційного насичення, коли на підставі наявних масивів даних нова інформація в розглянутому економічному полі вже не може бути сформована (за кінцевого числа можливостей її інтерпретації).

Десятий етап – оцінка результатів злиття або поглинання [9] – може бути розглянутий, як початок нової інформаційно-економічної взаємодії, оскільки знання, набуті з першого по дев'ятий етап процесу M&A, можуть бути перероблені і застосовані в управлінні придбаним підприємством (для досягнення ефекту синергії) або в ході інших угод M&A. Тобто модифіковані масиви інформації почнуть свій рух у новому напрямку, починаючи з першого етапу, що доводить циклічну природу інформаційно-економічного обміну.

З наведених етапів витікає, що процес злиттів та поглинань як об'єкт дії інформаційних імпульсів може бути представлений у вигляді циклу з десяти послідовних стадій:

1. Аналіз інформації.
2. Вихід інформації за межі компанії-ініціатора.
3. Удосконалення сформованого на попередніх етапах масиву даних.
4. Перехід інформаційних потоків в економічний простір.
5. Утворення ланцюга інформаційно-економічного обміну.
6. Збільшення інтенсивності руху інформаційних потоків.
7. Зниження інтенсивності інформаційно-економічного обміну.
8. Стагнація процесу інформаційно-економічного обміну.
9. Згасання інформаційних імпульсів.
10. Зміна напрямку руху інформаційних потоків.

Таким чином, інформаційні імпульси, що передаються в ході десяти етапів процесу злиттів та поглинань, мають тенденцію до поступового ослаблення, зумовленого тривалим виробництвом нової інформації на базі переробки наявної і подальшою неможливістю виробництва принципово нової інформації в контексті поточного процесу. Це може відбуватися через кінцеву кількість варіантів інтерпретації однорідної інформації. Отже завершення одного циклу інформаційно-економічного обміну можна вважати початком наступного циклу руху інформаційних потоків в новому напрямку.

Висновки. Економічні відносини в рамках сучасних операцій злиттів та поглинань обумовлені підвищенням значущості інформаційної складової. Аналіз інформаційних імпульсів, що виникають в процесі злиттів та поглинань показав, що в ході взаємодії сторони угоди виявляються залученими до інформаційно-економічного обміну, проходячи послі-

довність з десяти етапів інформаційного циклу, кінцевою метою якого є досягнення ефекту синергії.

Список використаної літератури

1. Гэлбрейт Дж. К. Экономические теории и цели общества / Дж. К. Гэлбрейт. – М. : Прогресс, 1976. – 406 с.
2. Ладжу А. Р., Рид С. Ф., Искусство слияний и поглощений / А. Р. Ладжу, С. Ф. Рид. – Альпина Бизнес Букс, 2006. – 960 с.
3. Intelligent M&A – Navigating the Mergers and Acquisitions Minefield, Scott Moeller and Chris Brady; John Wiley and Sons, 2007, 328 p.
4. Стародубцева О. І. Оцінка ефекту синергії при зливаннях та поглинаннях / О. І. Стародубцева // Наукові праці ДонНТУ. Серія : економічна. Випуск 33-2 . – Донецьк, ДонНТУ, 2008. – С. 138-142.
5. Елисеенко Н. А. Информационно-экономический обмен: определяющие факторы / Елисеенко Н.А. // Наукові праці ДонНТУ. Серія : економічна. Випуск 37-3. – Донецьк, ДонНТУ, 2009. – С. 42-46.
6. Латыпова С. И. Этапы слияний и поглощений // Современные наукоемкие технологии. – 2006. – № 7 – С. 106-108.
7. Галпин Тимоти Дж., Хэндон Марк. Полное руководство по слияниям и поглощениям компаний: Пер. с англ. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2005. – С. 19-20.
8. Молотников А. Е. Слияния и поглощения. Российский опыт / Александр Молотников. – М. : Вершина, 2006, 344 с.
9. Joining Forces: Making One Plus One Equal Three in Mergers, Acquisitions, and Alliances, Revised and Updated, Mitchell Lee Marks, Philip H. Mirvis, October 2010, Jossey-Bass.

INFORMATION FLOWS IN MERGERS AND ACQUISITIONS

Ielisiienko N. O.

Candidate of Economy, Associate Professor of International Educational and Business Communications Department of Donetsk National Technical University.

Starodubtseva O. I.

Candidate of Economy, Associate Professor of International Educational and Business Communications Department of Donetsk National Technical University.

Abstract. *Information component of modern mergers and acquisitions plays an increasingly important role in achieving synergies. Authors analyzed the process of mergers and acquisitions in the context of information exchange between participants. The intensification of information flows motion in such transactions is evidenced by increasing role of implemented technological processes. Starting from this premise the authors proposed to investigate information flows through the main stages of mergers and acquisitions and their impact on the effectiveness of information and economic exchange.*

Economic benefits received as a result of the information cycle by participants of information exchange indicate that synergies from mergers or acquisitions were achieved. The authors consider this as one of the conditions for the existence of information and economic exchange between the parties in such transaction. In this case, the processes of formation, direction, and motion of information flows through stages of information cycle can be described as a sequence of establishing and developing economic relations between the participants of information and economic exchange.

Key words: *Mergers and Acquisitions, synergies, information flaws, information and economic exchange, information cycle.*

Referances

1. Gelbreit, Dzh. K. Ekonomicheskie teorii i tseli obshestva. – M. : Progress, 1976. – 406 s.
2. A. R. Ladghau, S. F. Rid, Iskustvo sliyanij i pogloshenij, Alpina Biznes Buks, 2006. – 960 s.
3. Intelligent M&A – Navigating the Mergers and Acquisitions Minefield, Scott Moeller and Chris Brady; John Wiley and Sons, 2007, 328 p.
4. Starodubtseva O. I. Otsinka efektu synergii pry zlyvannyah ta poglynannyah / O. I. Starodubtseva // Naukovi praci DonNTU. Seriya: ekonomichna. Vypusk 33-2. – Donets'k, DonNTU, 2008. P. 138-142.
5. Yeliseyenko N. A. Informacionno-ekonomicheskij obmen: opredelyaushiy faktory / Yeliseyenko N.A. // Naukovi praci DonNTU. Seriya: ekonomichna. Vypusk 37-3. – Donets'k, DonNTU, 2009. P. 42-46.
6. Latypova S. I. Etapy sliyanij i pogloshenij // Sovremennye naukoemkie tehnologii. – 2006. – № 7 – S. 106-108.
7. Galpin Timoti Dzh., Hendon Mark. Polnoe rukovodstvo po sliyanijam i poglosheniyam kompanij: per. s angl. – M. : Izdatelskiy dom «Wilyams», 2005. – S. 19-20.
8. Molotnikov A. E. Sliyanija i poglosheniya. Rossiyskiy opit. – M. : Vershina, 2006, 344 s.
9. Joining Forces: Making One Plus One Equal Three in Mergers, Acquisitions, and Alliances, Revised and Updated, Mitchell Lee Marks, Philip H. Mirvis, October 2010, Jossey-Bass.

ДВИЖЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ПОТОКОВ ПРИ СЛИЯНИЯХ И ПОГЛОЩЕНИЯХ

Елисеенко Н. А.

Кандидат экономических наук, доцент кафедры международных образовательных и деловых коммуникаций Донецкого национального технического университета.

Стародубцева Е. И.

Кандидат экономических наук, доцент кафедры международных образовательных и деловых коммуникаций Донецкого национального технического университета.

Аннотация. *Информационная составляющая современных сделок слияний и поглощений играет все большую роль в достижении эффекта синергии. Авторами были проанализированы сделки слияний и поглощений в контексте информационного взаимодействия между их участниками. При этом об интенсификации движения информационных потоков в подобных сделках свидетельствует повышение роли внедряемых технологических процессов. Исходя из этих предпосылок, в статье предложено исследовать движение информационных потоков по основным этапам сделок слияний и поглощений и их влияние на эффективность информационно-экономического обмена.*

Получение участниками информационного обмена экономической выгоды в конце информационного цикла свидетельствует о достижении эффекта синергии от сделки слияния или поглощения. Авторы рассматривают это как одно из условий существования информационно-экономического обмена между участниками сделки. В этом случае процессы формирования, направления и движения информационных потоков по этапам информационного цикла являются последовательными стадиями установления и развития экономических отношений между участниками информационно-экономического обмена.

Ключевые слова: *сделки слияния и поглощения, эффект синергии, информационные потоки, информационно-экономический обмен, информационный цикл.*